

İSTANBUL ADLİYESİ MAHPUS BEKLEME ALANI ZİYARET RAPORU

Rapor No:
2026/44

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 16/7/2026 tarihli ve 2026/777 sayılı kararıyla oy birliğiyle kabul edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	ii
KISALTMALAR.....	iii
GİRİŞ.....	1
I. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER.....	2
II. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER.....	7
A. Değerlendirme	7
B. Tavsiyeler.....	8
1) İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığına Yönelik Tavsiyeler	8
2) Jandarma Genel Komutanlığına Yönelik Tavsiye	8

KISALTMALAR

AIÖK	: Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi
m²	: Metrekare
OPCAT	: İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol
TIHEK	: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
UÖM	: Ulusal Önleme Mekanizması

GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK); 6/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu ile insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.

2. Türkiye, 14/9/2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol'ü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'in 1'inci maddesine göre Protokolün amacı: *"Bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele veya cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır."*

3. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması olarak görev yapmak TİHEK'in görevleri arasında yer almaktadır. Kanun'un 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (k) bendine göre Ulusal Önleme Mekanizması (UÖM): *"İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi"* ifade etmektedir.

4. Adliye Mahpus Bekleme Alanı, 26/1/2017 tarihli Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetim, Dış Koruma, Hükümlü ve Tutukluların Sevk ve Nakilleri ile Sağlık Hizmetlerinin Yürütülmesi Hakkında Protokol'ün *"Adliyelerde Hükümlü ve Tutuklular İçin Özel Bölüm Yapılması"* başlıklı 8'inci maddesinin *"Duruşmalar için bekletilen hükümlü ve tutukluların korunmalarını sağlamak amacıyla ve bütçe imkânları da dikkate alınarak büyükşehirlerden başlamak üzere adliyelerde; kadın, erkek ve gerekiyorsa çocuk hükümlü ve tutuklular için ayrı ayrı tuvaletli, pencereli ve muhafazalı odalar inşa edilir."* hükmü uyarınca hükümlü ve tutukluların tutulduğu yerlerdir.

5. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (j) bendinde, TİHEK'in özgürlüğünden yoksun bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin bulundukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmiştir.

Bu bağlamda adliye mahpus bekleme odalarına ziyaret gerçekleştirmek TİHEK'in görev ve yetki alanına girmektedir.

6. Anılan görevin icrası kapsamında, 28/1/2026 tarihinde İstanbul Adliyesi Mahpus Bekleme Alanına habersiz bir ziyaret gerçekleştirilmiştir. Ziyaret Heyetinde Kurul Üyesi..., İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanları ..., ..., İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman ..., Psikolog ... ile Kurumumuzun talebi üzerine İstanbul Valiliği tarafından görevlendirilen Hekim ... yer almıştır.

7. Ziyaret ilk olarak İstanbul Adliyesi Mahpus Bekleme Alanı Jandarma Komutanı ile yapılan ön görüşmeyle başlamıştır. Bu görüşmede; TİHEK'in UÖM kapsamındaki görev ve yetkileri hakkında bilgi verilmiş ve İstanbul Adliyesi Mahpus Bekleme Alanına ilişkin genel bilgiler edinilmiştir. Sonrasında, Ziyaret Heyeti tarafından mahpus bekleme odası tutulan mahpuslarla görüşmeler gerçekleştirilmiş ve ortak kullanım alanları incelenmiştir. Ziyaret, İstanbul Adliyesi Mahpus bekleme odalarından sorumlu yetkililerle gerçekleştirilen son görüşme ile tamamlanmıştır.

8. Bu rapor, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 24/12/2025 tarihli ve 2025/906 sayılı kararı ve Başkanlık Makamının 19/1/2026 tarihli ve 60878 sayılı oluruna istinaden 28/1/2026 tarihinde, İstanbul Adliyesi Mahpus Bekleme Alanına gerçekleştirilen izleme ziyareti neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

I. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

9. İstanbul Adliyesi, Şişli ilçesinde yer almakta olup 2011 yılında inşa edilmiş ve aynı yıl faaliyete geçmiştir.

10. İstanbul Adliyesi Mahpus Bekleme Alanı¹, Adliye hizmet binasının -7'nci katında yer almaktadır.

11. Mahpus Bekleme Alanında, İstanbul ilinde bulunan ceza infaz kurumlarından duruşmaya katılmak için gelen mahpusların² bekletildiği ve duruşma süreci tamamlanan mahpusların gün içerisinde tekrar ceza infaz kurumlarına dönüşlerinin sağlandığı ifade

¹ Bundan sonra kısaca “Mahpus Bekleme Alanı” olarak ifade edilecektir.

² Bu raporda kullanılan “mahpus” sözcüğü, ceza infaz kurumlarından duruşmalara katılmak üzere Adliye Mahpus Bekleme Alanlarına getirilen özgürlüğünden mahrum bırakılan tutuklu, hükümlü ve hükmen tutukluları ifade etmektedir.

edilmiştir. Ayrıca İstanbul ili dışında diğer illerde bulunan ceza infaz kurumlarından da mahpusların duruşmalara katılmak için gelebildikleri bilgisi edinilmiştir.

12. Duruşmaya katılmak üzere ceza infaz kurumlarından getirilecek mahpus sayısının, nakil tarihinden 1 gün önce Mahpus Bekleme Alanında görevli jandarma personeline bildirildiği ifade edilmiştir.

13. Mahpus bekleme odalarından mahkeme salonlarına ulaşım asansörler ile sağlanmaktadır. C Bloкта 2 koridorda 8 asansör; D Bloкта 1 koridorda 7 asansör olmak üzere toplam 15 asansör bulunmaktadır. Mahpusların duruşma saati geldiğinde mahpus bekleme odasından çıkarılarak ceza infaz kurumu jandarma personeli gözetiminde bu asansörler aracılığıyla mahkeme salonuna götürüldüğü ve duruşmanın tamamlanmasının ardından tekrar mahpus bekleme odasına getirildiği ifade edilmiştir. *Güvenlik kameraları ile ilgili incelemeler yapılmış olup tespitler muhatap kuruma iletilmiştir.*

14. Mahpus bekleme odalarında, 10'u rütbeli, 3'ü er olmak üzere toplam 13 jandarma personelinin görev yaptığı bilgisi edinilmiştir. Görevli jandarma personeli; duruşmalar tamamlanıp tüm mahpusların ceza infaz kurumlarına dönüşleri sağlanana kadar görev yaptıklarını, duruşma saatlerinin uzaması halinde yeterli sayıda personel ile görevin devam ettiği bilgisini vermiştir. Ayrıca burada ilgili ceza infaz kurumlarından mahpusları getiren jandarma personelinin de bulunduğu görülmüştür.

15. Mahpusların üst aramalarının Mahpus Bekleme Alanına getirilmeden önce ceza infaz kurumlarında görevli jandarma personeli tarafından yapıldığı belirtilmiştir.

16. Mahpus bekleme odalarında görevli jandarma personelinin, duruşmaya katılmak üzere getirilen mahpusların hangi mahpus bekleme odasına yerleştirileceğinin belirlenmesi konusunda planlama yaptığı ve planlamanın ardından belirlenen mahpus bekleme odası anahtarlarını ilgili ceza infaz kurumundan gelen jandarma personeline teslim ettiği öğrenilmiştir. Mahpus bekleme odalarının teslim edilme sürecinin düzenlenen tutanaklarla kayıt altına alındığı anlaşılmıştır.

17. Mahpusların mahpus bekleme odalarına yerleştirilirken; çocuk olup olmadıklarına, cinsiyetlerine, hasımlık durumlarına ve suç gruplarına bakıldığı ifade edilmiştir. Ayrıca mahpus bekleme odalarının, İstanbul ilinde bulunan ceza infaz kurumlarına göre isimlendirildiği görülmüş olup mahpusların getirildikleri ceza infaz kurumuna göre mahpus bekleme odalarına yerleştirildiği ifade edilmiştir. Ancak mahpus sayısının artması halinde hangi ceza infaz kurumu olduğu fark etmeksizin tüm mahpus bekleme odalarının kullanıldığı belirtilmiştir.

18. Mahpus Bekleme Alanı; giriş bölümü ile bu bölümden ayrılan C Blok ve D Blok olarak adlandırılan 2 bloktan oluşmaktadır. C Bloкта 8 adet mahpus bekleme odası, D Bloкта 9 adet mahpus bekleme odası olmak üzere toplamda 17 adet mahpus bekleme odası mevcuttur. Mahpus bekleme odalarının toplam kapasitesi 338 kişidir.

19. Ziyaret esnasında mahpus bekleme odalarında tutulan mahpusların 21'inin erkek, 1'inin kadın ve 1'inin çocuk olduğu görülmüştür. Kadın mahpusun adliyeğe nakil sürecinde kendisine eşlik eden kadın jandarma personelinin bulunmadığı görülmüştür.

20. Görevli jandarma personeli tarafından, günlük olarak gelen mahpus sayısının değiştiği, salı ve perşembe günlerinin duruşma günü olması sebebiyle bu günlerde gelen mahpus sayısının arttığı ancak kapasitenin yeterli olduğu ifade edilmiştir.

21. Mahpus bekleme odalarının boyut ve kapasite bilgileri aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

C BLOK			D BLOK		
	Boyut	Kapasite		Boyut	Kapasite
1	17,78 m ²	15	1	22,20 m ²	14
2	17,78 m ²	20	2	50,70 m ²	34
3	30,12 m ²	18	3	16,34 m ²	13
4	61,00 m ²	35	4	17,00 m ²	14
5	61,00 m ²	35	5	46,00 m ²	18
6	30,12 m ²	18	6	16,50 m ²	9
7	47,22 m ²	37	7	18,77 m ²	10
8	47,22 m ²	29	8	11,00 m ²	5
Toplam:		207	9	14,36 m ²	14
GENEL TOPLAM: 338			Toplam:		131

Tablo 1: Mahpus Bekleme Odaları Boyut ve Kapasite Bilgisi

22. Mahpus bekleme odalarının her birinin farklı büyüklüğe ve özelliğe sahip olduğu görülmüştür. Ziyaret Heyeti tarafından yapılan incelemede; mahpus bekleme odalarının 6

tanesinde yalnızca oturma yerlerinin bulunduğu; 5 tanesinde pisuar, tuvalet ve lavabo bulunduğu; 5 tanesinde pisuar ve lavabo bulunduğu; 1 tanesinde tuvalet ve lavabo bulunduğu görülmüştür. Bu sebeplerle mahpus bekleme odası metrekare ölçüleri ile kapasiteleri arasında farklıklar olduğu anlaşılmıştır.

23. Mahpus bekleme odalarının haricinde blok koridorlarında da kadın ve erkek tuvaletleri bulunmaktadır. Ziyaret Heyeti tarafından gerçekleştirilen incelemede tuvaletlerin engelli bireylerin kullanımı için uygun fiziksel koşullara sahip olmadığı görülmüştür.

24. Mahpus bekleme odası girişlerinde erkek ve kadın mahpus bekleme odası tasnifi yapıldığına dair tabelaların bulunmadığı görülmüştür. İdare ile gerçekleştirilen görüşme sırasında bu durum iletilmiş olup rapor yazım sürecinde, mahpus bekleme odalarının cinsiyete göre tasniflendiği Adliye İdaresi tarafından Kurumumuza iletilen bilgi, belge ve görsellerden anlaşılmıştır.

25. Mahpus bekleme odalarının her birinde yere sabit ve dayanıklı, tekli, bitişik oturma yerleri bulunmaktadır. Ancak oturma yerlerinin çoğunun yumuşak kaplamalarının tamamen söküldüğü, bazılarının da hasar aldığı görülmüştür. Jandarma personeli tarafından, oturma yerlerindeki yumuşak kaplamaların yenilendiği halde mahpuslar tarafından söküldüğü ifade edilmiştir.

26. Mahpus bekleme odalarında havalandırma, ısıtma ve soğutması, merkezi sistem aracılığıyla sağlanmaktadır. Bekleyen mahpuslar ile yapılan görüşmelerde, ısınma konusunda bir sorun yaşanmadığı ve mahpus bekleme odalarının sıcaklığının yeterli olduğu ifade edilmiştir. Ancak bazı mahpus bekleme odalarında havalandırma sisteminin bulunmadığı ve dolayısıyla ısıtma ve soğutmanın da sağlanamadığı görülmüştür.

27. Mahpus bekleme odalarının doğal ışık almadığı, aydınlatmanın mahpus bekleme odası tavanında bulunan floresan lambalar ile sağlandığı görülmüştür. Ziyaret Heyeti tarafından yapılan incelemede aydınlatmanın yeterli olduğu değerlendirilmiştir.

28. Mahpus bekleme odalarında acil çağrı butonu bulunmamaktadır. Mahpusların yerleştirildiği mahpus bekleme odalarının bulunduğu koridorda ilgili ceza infaz kurumundan gelen jandarma personelinin beklediği ifade edilmiştir. Yapılan görüşmelerde mahpuslar, ihtiyaçları olduğunda seslendiklerini ve ilgili personelin ilgilendiğini ifade etmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından da mahpus bekleme odalarının bulunduğu koridorlarda görevli jandarma personelinin bulunduğu görülmüştür.

29. Mahpus bekleme alanının koridorlarında saat bulunmadığı görülmüş, mahpuslar tarafından mahpus bekleme odasında bulundukları süre boyunca zamanı takip edemedikleri belirtilmiştir.

30. Görevli jandarma personeli, mahpus bekleme odası alanında temizlik personeli tarafından her gün temizlik yapıldığını belirtmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından yapılan incelemeler neticesinde, genel olarak mahpus bekleme odaları ile tuvaletlerin temizliğinin yeterli olduğu görülmüştür. Ancak bazı tuvaletlerde tuvalet kâğıdı ile sıvı sabun gibi malzemelerin bulunmadığı ve bazı muslukların arızalı olduğu anlaşılmıştır.

31. *Güvenlik kameraları ile ilgili incelemeler yapılmış olup tespitler muhatap kuruma iletilmiştir.*

32. *Güvenlik kameraları ile ilgili incelemeler yapılmış olup tespitler muhatap kuruma iletilmiştir.*

33. Adliye binasında jeneratör bulunduğu ve kamera kayıt cihazlarının kesintisiz güç kaynağına bağlı olduğu bilgisi edinilmiştir.

34. Mahpus bekleme odalarında ve koridorlarda, tavana monte edilmiş şekilde yangın sensörleri ile koridorlarda yangın dolaplarının bulunduğu görülmüştür. Ziyaret Heyeti tarafından yangın tüplerinin son kullanma tarihi kontrol edilmiş ve 2029 yılına kadar geçerli olduğu anlaşılmıştır.

35. Mahpus bekleme odalarında görevli jandarma personeli; suça sürüklenen çocuklar için ayrılan mahpus bekleme odasının genel olarak sabit olduğunu ancak mahpus sayısının arttığı dönemlerde değişiklik gösterebildiğini ve suça sürüklenen çocuklara tutuldukları süre boyunca kelepçe takılmadığını³ ifade etmiştir. Ziyaret anında 1 suça sürüklenen çocuğun; çocuk tutulanlar için ayrılmış mahpus bekleme odasına, mahpuslardan ayrı olarak ve kelepçesiz şekilde yerleştirildiği görülmüştür. Diğer mahpus bekleme odalarında bulunan mahpusların da kelepçesiz olarak tutuldukları görülmüştür.

36. Mahpus bekleme odalarında görevli personel tarafından bir kayıt defteri tutulmadığı, mahpus bekleme odası kullanan her ceza infaz kurumuna ait ayrı Adliye Nezarethanesi Hükümlü/Tutuklu Teslim Defteri olduğu, kayıtların ceza infaz kurumunda görevli jandarma personeli tarafından tutulduğu ifade edilmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından

³ 15/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun 18'inci maddesine göre: "Çocuklara zincir, kelepçe ve benzeri aletler takılamaz. Ancak; zorunlu hallerde çocuğun kaçmasını, kendisinin veya başkalarının hayat veya beden bütünlükleri bakımından doğabilecek tehlikeleri önlemek için kolluk tarafından gerekli önlem alınabilir."

yapılan incelemede farklı ceza infaz kurumlarına ait defterlerin bulunduğu ve kayıtların düzenli olarak tutulduğu anlaşılmıştır.

37. Mahpus bekleme odalarında mahpuslara yönelik yemekhane ve kantin hizmeti bulunmamaktadır. Mahpusların beslenme ihtiyaçlarının getirildikleri ceza infaz kurumlarının idareleri tarafından mahpuslara verilen kumanya ile sağlandığı öğrenilmiştir. Ziyaret esnasında mahpus bekleme odasında tutulan mahpuslarla yapılan görüşmelerde, ceza infaz kurumları tarafından verilen kumanyalara ilişkin şikâyet alınmamıştır.

38. Acil tıbbi müdahale gerektiren durumlarda; Adliye binası D kapısı karşısında 2 ambulans, 3 ekip ve toplamda 12 sağlık personelinden oluşan 112 Acil Sağlık İstasyonu bulunduğu belirtilmiştir. Bu istasyonun 7 gün 24 saat olacak şekilde görev yaptığı, çok acil durumlar haricinde mesai saatleri arasında (08.00-17.00) yalnızca İstanbul Adliyesi'ne hizmet verdiği bilgisi edinilmiştir. Ayrıca Ziyaret Heyeti tarafından mahpus bekleme odalarının olduğu bölümde tekerlekli sandalye ile taşıma sedyesi bulunduğu görülmüştür.

39. İlaç kullanan mahpuslara ceza infaz kurumları tarafından ilaçlarının verildiği ve mahpus bekleme odasında ilaçlarını kullanabildikleri belirtilmiştir. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde konuya dair şikâyet iletilmemiştir.

40. Görevli jandarma personeli tarafından, bulaşıcı hastalığı bulunan bir mahpus getirilmesi halinde mahpusun tek başına olacak şekilde ayrı bir mahpus bekleme odasına yerleştirildiği bilgisi verilmiştir.

41. Görevli jandarma personeli tarafından mahpus bekleme alanında düzenli olarak ilaçlamanın yapıldığı belirtilmiştir. İncelenen belgelerden düzenli olarak ilaçlama yapıldığı anlaşılmıştır.

II. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

A. Değerlendirme

42. TİHEK'in UÖM kapsamında yürüttüğü faaliyetlerinin temeli ziyaret edilen kurumlarla pozitif yönde geliştirilecek iletişim doğrultusunda iş birliği esasına dayanmaktadır. Mahpus Bekleme Alanı personeli tarafından, Ziyaret Heyetinin bütün bölümlere bekletilmeksizin erişimi sağlanmıştır. Bu çerçevede, Mahpus Bekleme Alanı personelinin ziyaret esnasında gösterdiği iş birliğine açık tutumları Ziyaret Heyeti tarafından memnuniyetle karşılanmıştır.

B. Tavsiyeler

1) İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığına Yönelik Tavsiyeler

43. Güvenlik kameraları ile ilgili incelemeler yapılmış olup tavsiyeler muhatap kuruma iletilmiştir.,

44. Güvenlik kameraları ile ilgili incelemeler yapılmış olup tavsiyeler muhatap kuruma iletilmiştir.,

45. Güvenlik kameraları ile ilgili incelemeler yapılmış olup tavsiyeler muhatap kuruma iletilmiştir.,

46. Tuvaletlerin engelli bireylerin kullanımına uygun hale getirilmesi için tutunma barı konulması,

47. Tuvaletlerdeki temel hijyen malzemesi eksikliğinin giderilmesi ve arızalı olan muslukların onarılması,

48. Mahpus bekleme odalarındaki oturma yerlerinin yumuşak malzemeyle kaplanması,

49. Havalandırma sisteminin bulunmadığı mahpus bekleme odaları için gerekli düzenlemenin yapılması,

50. Mahpus bekleme odalarına acil çağrı butonlarının yerleştirilmesi,

51. Mahpusların zamanı takip edebilmelerini sağlamak amacıyla koridorlarda saat bulundurulması,

hususları tavsiye edilmektedir.

2) Jandarma Genel Komutanlığına Yönelik Tavsiye

52. Kadın mahpusların duruşmalara katılmak üzere ceza infaz kurumlarından adliyelere getirilme süreçlerinde kadın jandarma personelinin eşlik etmesinin sağlanması hususu tavsiye edilmektedir.